

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра загальної та диференціальної психології**

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ: ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРАКТИКА»

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
24-25 квітня 2025 року**

Одеса

2025

УДК 159.9: 37.015.3

А 43

Друкується за ухвалою Вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» (протокол № 16 від 29.05.2025 року)

А 43 Актуальні проблеми сучасної психології: теорія, досвід, практика / Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 квітня 2025 року) / за ред. М.Й.Казанжи. Одеса: Університет Ушинського, 2025. 718 с.

Редакційна колегія: Казанжи М.Й., доктор психологічних наук, професор; Саннікова О.П., доктор психологічних наук, професор; Дідух М.Л., доктор психологічних наук, доцент; Водолазська О.О., кандидат психологічних наук, доцент; Бринза І.В., кандидат психологічних наук, доцент; Борисова О.О., кандидат юридичних наук, доцент; Василенко І.А., кандидат психологічних наук, доцент; Ульянова Т.Ю., кандидат психологічних наук, доцент; Черножук Ю.Г., кандидат психологічних наук, доцент; Оріщенко О.А., кандидат психологічних наук, доцент.

Збірник призначений для фахівців у галузі психології, наукових дослідників і практиків, викладачів закладів вищої освіти, педагогів і вихователів, докторантів, аспірантів та студентів. Рекомендації щодо впровадження результатів конференції полягають у підвищенні обізнаності науковців, викладачів і аспірантів щодо наслідків та перспектив становлення особистості у невизначеному світі та можливостей практичного використання досягнень загальної психології, психології особистості, історії психології тощо в сучасних умовах освіти та науки.

Матеріали опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність викладеного матеріалу покладено на авторів статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ISBN 978-617-7757-40-4

©Автори статей, 2025
© Університет Ушинського

2025

СПІВВІДНОШЕННЯ ПАРАМЕТРІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ТА ПОКАЗНИКІВ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ І ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ

Анотація. В повідомленні наведено результати дослідження взаємозв'язку психологічного здоров'я з життєстійкістю та психологічним благополуччям. В дослідженні взяли участь 45 осіб, були використані методики «Шкала позитивного ментального здоров'я» (PMH-SCALE), «Опитувальник загального здоров'я GHQ-28» (Goldberg & Hillier, 1979), «Шкала психологічного благополуччя» (К.Ріфф), «Тест життєстійкості» (С.Мадді).

За результатами встановлено, що психологічне здоров'я та життєстійкість співвідносяться з компонентами психічного благополуччя, які разом формують здатність людини жити повноцінно навіть в умовах невизначеності.

Ключові слова: життєстійкість, психологічне благополуччя, психологічне здоров'я, психічне здоров'я, особистість.

Abstract. The report presents the results of a study on the relationship between psychological health, resilience, and psychological well-being. Forty-five people participated in the study, which used the Positive Mental Health Scale (PMH-SCALE), the General Health Questionnaire GHQ-28 (Goldberg & Hillier, 1979), the Psychological Well-Being Scale (K. Riff), and the Resilience Test (S. Maddi).

The results showed that psychological health and resilience are related to components of mental well-being, which together form a person's ability to live a full life even in conditions of uncertainty.

Key words: resilience, psychological well-being, psychological health, mental health, personality.

У сучасному суспільстві питання збереження та зміцнення психічного здоров'я набуває все більшої актуальності, що обумовлено як зростанням кількості психоемоційних розладів, так і викликами, спричиненими глобальними змінами у соціальному, економічному та освітньому середовищі. У Рамковій стратегії Європейського Союзу з безпеки та здоров'я на роботі на 2021-2027 роки, розробленій Європейською комісією, психічне здоров'я розглядається як один із ключових пріоритетів у контексті суспільного добробуту. Особливу увагу приділено таким напрямам, як: забезпечення психічного здоров'я молоді, підтримка ментального благополуччя літніх людей, впровадження програм психічного здоров'я в освітньому та професійному середовищі, а також профілактика депресії та суїцидальної поведінки [1].

У світовому контексті, відповідно до Цілей Сталого Розвитку ООН, Комісія Глобального психічного здоров'я міжнародного наукового журналу The Lancet формулює розширене розуміння психічного здоров'я. По-перше, психічне здоров'я визнається глобальним суспільним благом, критично важливим для забезпечення сталого розвитку у всіх країнах світу, оскільки жодна з них не є повністю захищеною від проблем у цій сфері. По-друге, розлади психічного здоров'я розглядаються як континуум – від тимчасового емоційного дистресу до тяжких, хронічних і інвалідизуючих станів. І, нарешті, підкреслюється, що психічне здоров'я кожної окремої людини є результатом складної взаємодії соціальних, екологічних, генетичних, нервово-психологічних та когнітивних факторів, що особливо проявляються на ранніх етапах розвитку [2].

Актуальність проблеми психологічного здоров'я та чинників що впливають на його збереження, в сучасних умовах соціальних викликів, високої динаміки змін та глобальної нестабільності зростає щороку. Згідно з дослідженнями Всесвітньої організації охорони здоров'я, психічне здоров'я є не лише відсутністю психічних розладів, але й наявністю позитивного емоційного стану, здатності до самореалізації та ефективної взаємодії з соціальним оточенням [3].

Мета представленого дослідження – емпірично дослідити та проаналізувати взаємозв'язки між рівнем психологічного здоров'я та низкою особистісних змінних, як-то емоційна стабільність, життєва цілеспрямованість, самоконтроль, адаптованість,

самооцінка, тривожність і депресивність. Психічне здоров'я тісно пов'язане з рисами особистості і ми можемо узагальнити чинники що впливають на збереження психологічного здоров'я, такі як самоконтроль, автономія, адекватність самооцінки та сміливість.

В дослідженні взяли участь 45 осіб віком від 22 до 59 років. Були використані наступні методики: «Шкала позитивного ментального здоров'я» (PMH-SCALE), «Опитувальник загального здоров'я GHQ-28» (Goldberg & Hillier, 1979), «Шкала психологічного благополуччя (The scales of psychological well-being)» (Керол Піфф), «Тест життєстійкості С.Мадді» (Hardiness Test by S.Maddi).

За даними кореляційного аналізу було виявлено додатні зв'язки між показниками психологічного здоров'я (за основу взяти методики «Шкала позитивного ментального здоров'я» (PMH-SCALE), «Опитувальник загального здоров'я» (Goldberg & Hillier, 1979) та значення по шкалам психологічного благополуччя та життєстійкості. Дані наведено у Табл. 1. та Табл. 2.

Аналіз показує наявність додатного зв'язку 5% рівня значущості між шкалою позитивного ментального здоров'я (ШПМЗ) та автономією (А), а також зі всіма іншими показниками психологічного благополуччя зв'язок на рівні 1%. Високий рівень ментального здоров'я супроводжується кращими показниками за всіма шістьма вимірами благополуччя: позитивними стосунками з оточенням, автономією, ефективним

керуванням середовищем, особистісним зростанням, наявністю життєвих цілей і позитивним самосприйняттям. Це свідчить про те, що ментальне здоров'я не лише відображає відсутність психологічних труднощів, а й тісно пов'язане з відчуттям смислу життя, самореалізацією та здатністю до гармонійної соціальної взаємодії.

Таблиця 1.

**Співвідношення між показниками
психологічного здоров'я та показниками
психологічного благополуччя**

Показники психологічного здоров'я							
Показники психологічного благополуччя		ШМПЗ	СС	Т	СД	ВД	ЗБОЗЗ
	ПВ	459**		440**	624**	529**	443**
	А	375*	440**		504**	472**	442**
	КС	618**	624**	504**		597**	726**
	ОЗ	442**	529**	472**	597**		685**
	ЦЖ	609**	443**	442**	726**	685**	
	С	693**	602**	644**	831**	697**	741**

Примітка. 1) нулі і коми опущені; 2) позначення: * – рівень значущості 5%, ** – рівень значущості 1%; 3) ШМПЗ – шкала позитивного ментального здоров'я, СС – соматичні симптоми, Т – тривожність/ безсоння, СД – соціальна дисфункція, ЗБОЗЗ – загальний бал (за опитувальником загального здоров'я); 4) ПВ – позитивні відносини з оточуючими, А – автономія, КС – керування середовищем, ОЗ – особистісне зростання, ЦЖ – цілі в житті, С – самосприйняття.

Таким чином, ШПМЗ можна розглядати як інтегральний показник загального психологічного

благополуччя. Співзвучні відомості знаходимо у працях К.В.Терещенко, О.В.Креденцер, О.В.Карамушки [1;5].

Як зазначає О.А.Чиханцова «життєстійкість є особистісною характеристикою, яка є загальною мірою психічного здоров'я людини і відображає три життєві установки: залученість, впевненість у можливості контролю над подіями, готовність до ризику. Підводячи підсумок, ми можемо сказати, що компоненти життєстійкості взаємодіють зі стресом» [7].

Таблиця 2.

Співвідношення показників психологічного здоров'я та життєстійкості

Показники психологічного здоров'я						
Показники життєстійкості		ШМПЗ	СС	Т	СД	ВД
	З	705**		814**	847**	956**
	Ко	573**	814**		786**	930**
	ПР	600**	847**	786**		921**
	ЗРЖ	675**	956**	930**	921**	

Примітка. 1) нулі і коми опущені; 2) позначення: * – рівень значущості 5%, ** – рівень значущості 1%; 3) скорочення показників психологічного здоров'я: ШМПЗ – шкала позитивного ментального здоров'я, СС – соматичні симптоми, Т – тривожність/безсоння, СД – соціальна дисфункція, ЗБОЗЗ – загальний бал (по опитувальнику загального здоров'я). 4) скорочення показників життєстійкості: З – залученість, Ко – контроль, ПР– прийняття ризику, ЗРЖ – загальний рівень життєстійкості.

Як видно з Табл. 2, наявний додатній зв'язок 1% рівня значущості між шкалою ментального здоров'я та

усіма шкалами життєстійкості. Цей зв'язок свідчить про те, що психічне здоров'я тісно пов'язане з внутрішньою силою особистості. Зокрема, вищий рівень ментального здоров'я супроводжується підвищеною залученістю до життя, що вказує на активну життєву позицію та глибоке емоційне включення в події. Також психологічно стійкі особи демонструють високий рівень контролю, тобто віру у власну здатність впливати на перебіг подій і приймати відповідальні рішення. Водночас прийняття ризику, як ознака відкритості до змін та готовності долати життєві виклики є характерною рисою людей із кращим психічним самопочуттям. У результаті загальний рівень життєстійкості виступає надійним показником психологічного здоров'я, що підтверджує важливість розвитку внутрішнього ресурсу для досягнення емоційної стабільності та особистісного зростання [4].

Психологічне здоров'я та життєстійкість співвідносяться з компонентами психічного благополуччя, які разом формують здатність людини жити повноцінно навіть в умовах невизначеності. Важливим чинником збереження психологічного здоров'я є адаптаційні спроможності особистості, її здатність долати стресові ситуації, підтримувати гармонійні міжособистісні стосунки та досягати життєвих цілей. Натомість його зниження пов'язане з ризиком депресивних і тривожних станів, втрати життєвої мотивації та внутрішньої гармонії.

У сучасних соціокультурних умовах питання щодо особистісних чинників що впливають на

збереження психічного здоров'я набуває особливої значущості. Психологічне благополуччя особистості є ключовим чинником стабільного функціонування в суспільстві та основою для формування здорових міжособистісних відносин.

Таким чином, питання збереження психічного здоров'я набуває міждисциплінарного характеру і вимагає комплексного підходу та поєднання зусиль для надання психологічної підтримки на всіх етапах життєвого шляху особистості.

Література:

1. Карамушка Л.М., Креденцер О.В., Терещенко К.В. Психолого-організаційні детермінанти забезпечення психологічного здоров'я персоналу освітніх організацій в умовах соціальної напруженості: монографія. Київ-Львів:, 2021. 278 с.

2. Климчук В., Сувало О. Охорона психічного здоров'я у громадах: посібник для місцевих координаційних органів. 2021. 32 с. URL: <https://www.mh4u.in.ua/wp-content/uploads/2021/09/opz-v-gromadah-posibnykklymchuk-suvalo.pdf>

3. Комплексний план заходів у сфері психічного здоров'я. World Health Organization, 2023. С.34.

4. Назарук Н.В. Життестійкість як індикатор психічного здоров'я особистості. *Психологія особистості*. 2024. №66. С.203-207.

5. Терещенко К.В. Психологічне здоров'я та благополуччя персоналу бізнес-організацій в умовах

невизначеності. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2023. №2-3 (29). С.123-132.

6. Хобзей М.К., Волошин П.В. Створення психічного здоров'я населення і перспективи розвитку психіатричної допомоги в Україні. *Психічне здоров'я*. 2013. № 7 (86). С. 66-75.

7. Чиханцова О.А. Життестійкість як ресурс психологічної стійкості. *Психологічний часопис*. 2023. №1(9). С.32-40.

УДК:159.9

Рукас Г.С.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

СУВЕРЕННІСТЬ ОСІБ, ЩО ВІДРІЗНЯЮТЬСЯ ОСОБИСТІСНОЮ ЗРІЛІСТЮ

Анотація. Публікація присвячена викладенню результатів теоретико-емпіричного вивчення суверенності осіб, що відрізняються особистісною зрілістю. Уміння людини оберігати, розвивати, тримати під контролем свій психологічний простір, цілісність особистісних меж, визначається поняттям суверенності. Даний феномен є істотною умовою підтримки психічного здоров'я особи, її благополуччя у соціальній та професійній сферах, можливостей самозмінювання та саморозвитку. Важливе місце у даному процесі має особистісна зрілість. Для досягнення мети та завдань дослідження нами було застосовано методичний

Казанжи М.Й., Котовська Г.І. Особливості інтуїтивних характеристик студентів з різним типом професійної самореалізації.....	146
Калужинський Я.В. Суб'єктивне відчуття болю при посттравматичних стресових розладах внаслідок органічного ураження центральної нервової системи.....	155
Коваленко Т.В. Психологічні особливості осіб з різним рівнем нарцисизму.....	165
Козлова О. Особливості взаємозв'язку показників перфекціонізму та тривожності.....	174
Кравченко О.О. Мотиваційний аспект професійного саморозвитку особистості.....	181
Осіченко А.Д. Стратегії вирішення конфліктів подружжя різного рівня задоволеності шлюбом.....	187
Пригаріна П.А. Співвідношення параметрів психологічного здоров'я та показників життєстійкості і психологічного благополуччя особистості.....	201
Рукас Г.С. Суверенність осіб, що відрізняються особистісною зрілістю.....	209
Саннікова О.П., Домасова О.В. Факторна структура особистості успішного маніпулятора.....	218
Саннікова О. П., Терехова Н.В. Взаємозалежність показників рішимості і схильності до соціальної адаптивності.....	234
Сокол Т.В. Особливості переживання психологічного благополуччя особистості в умовах війни.....	242
Ульянова Т.Ю., Рибак Д.А. Співвідношення показників мотивації і схильності до ризику.....	251
Ульянова Т.Ю., Русавська А.П. Дослідження взаємозалежності комунікативної креативності та локусу контролю.....	263
Ульянова Т.Ю., Ткач С. Г. Співвідношення гендерного типу з тривожністю, фрустрацією, агресією та ригідністю.....	271
Ульянова Т.Ю., Черкасова Т.О. Психологічне благополуччя і парціальні позиції життєстійкості: аналіз зв'язків.....	283
Чебикін О.Я., Мішеніна А.В. Жіноча атрактивність як соціальний ресурс: особливості комунікації з жінками та чоловіками в контексті сприйняття та гендерної взаємодії.....	292
Ченчик О.М. Самоактуалізація осіб, що відрізняються суверенністю психологічного простору.....	299